

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З УСКЛАДНЕНОЮ ТРАВМОЮ ХРЕБТА

Федяй І.О., Федяй О.О.

Харківська державна академія фізичної культури, Україна

Анотація. Впровадження моделі організаційного процесу «Мультидисциплінарна бригада» дає змогу побудувати та виконати комплексну реабілітацію хворих з наслідками травм хребта від протезування до повного освоєння технічного засобу реабілітації та побутової і соціальної адаптації.

Ключові слова: мультидисциплінарна бригада, ускладнена травма хребта, етапи фізичної реабілітації.

Аннотация. Внедрение модели организационного процесса «Мультидисциплинарная бригада» позволяет построить и выполнить комплексную реабилитацию больных с последствиями травм позвоночника от протезирования до полного освоения технического средства реабилитации, бытовой и социальной адаптации.

Ключевые слова: мультидисциплинарная бригада, осложненная травма позвоночника, этапы физической реабилитации.

Abstract. Implementation of the organizational process model «multidisciplinary team» allows you to build and execute a comprehensive rehabilitation of patients with consequences of spinal injuries from prosthetics to complete the development of technical means of rehabilitation and home and social adaptation.

Keywords: a multidisciplinary team of complicated spinal injury, the stages of physical rehabilitation.

Вступ. Ушкодження хребта належать до найбільш важких травм. Вони складають 0,4-0,5% усіх переломів кісток скелета. Значне число травмованих – молоді люди. 20-40% закритих ушкоджень хребта ускладнюються ушкодженнями спинного мозку різного ступеня тяжкості. Зберігається значний відсоток незадовільних результатів лікування. Інвалідність при ускладнених ушкодженнях хребта складає 95%. Летальність в цій групі хворих – до 30%.

Ефективність реабілітації залежить від правильної координації дій багатьох фахівців. Регіональне бюро ВООЗ

по європейських країнах запропонувало бригадну форму в якості моделі організації відновного лікування, засновану на принципі роботи мультидисциплінарної бригади (МДБ).

Мета. Підвищення ефективності організації відновлювального лікування хворих з ускладненою травмою хребта шляхом застосування організаційної моделі реабілітаційного процесу «Мультидисциплінарна бригада».

Методи. На базі УкрНДІ протезування, протезобудування та відновлення працездатності було проведено курс реабілітації особам з наслідками травм хребта. Було вивчено та інтегровано в практику застосування моделі ор-

ганізації реабілітації МДБ. Також був визначений склад бригади та етапи її діяльності.

МДБ об'єднує фахівців, які надають допомогу в лікуванні та реабілітації хворих і працюють як єдина команда (бригада) з чіткою узгодженістю і координованістю дій, що забезпечує цілеспрямований підхід в реалізації завдань реабілітації. Принципово важливий не стільки склад МДБ, скільки розподіл функціональних обов'язків кожного члена бригади і тісна співпраця членів бригади.

Робота МДБ обов'язково включає:

- спільне проведення огляду та оцінка стану хворого, ступеня порушення функцій;
- створення адекватного навколишнього середовища для хворого залежно від його спеціальних потреб;
- спільне обговорення стану хворих не рідше рази на тиждень;
- спільне визначення цілей реабілітації та плану ведення хворого (при необхідності за участю самого пацієнта та його близьких), включаючи зв'язок з поліклінічною службою, яка буде допомагати хворому вдома.

МДБ відіграє важливу роль на всіх етапах лікування, починаючи з моменту надходження хворого в стаціонар, при

цьому характер та інтенсивність роботи кожного фахівця відрізняються на різних стадіях травм хребта.

Результати. До складу МДБ увійшли наступні спеціалісти: невропатолог, травматолог-ортопед, терапевт, фізичний терапевт, психолог, уролог, фахівець з виробу ортопедичних засобів.

На початковому етапі проводилися визначення функціональних можливостей хворих шляхом проведення тестування та біографічного дослідження.

Після отримання та опрацювання даних для визначення мети реабілітаційного курсу проводились співбесіди з хворими та обговорювалися шляхи досягнення мети на засіданнях МДБ. На даному етапі також відбувалось формування програми реабілітації, яка містить в собі план дій кожного спеціаліста, що входить до МДБ, таким чином, щоб одночасно вирішувалися комплексні завдання, проводилися заходи відновного лікування не викликаючи одне одного та мали взаємно посилюючий вплив.

Далі визначались терміни проміжного контролю ефективності реабілітаційних дій задля подальшого коректування реабілітаційної програми.

На наступному етапі проводилися реалізація програми реабілітації та проміжний контроль шляхом здійснення

повторного тестування та інших методів дослідження. Також, враховуючі здобуті функціональні можливості хворого, визначались показання щодо призначення ортезних систем з подальшим їх забезпеченням.

На заключному етапі курсу відновлювального лікування проводилась оцінка ефективності реабілітаційних дій в цілому й кожного окремого фахівця, що входив до складу МДБ, та оцінка досягнення мети реабілітаційного курсу.

Висновки. Під час реабілітаційного курсу були виявлені переваги у роботі в МДБ: економія загального робочого часу, помітне поліпшення психологічного клімату для хворих, з ускладненою травмою хребта, і їх родичів, більш висока мотивація для пацієнта активно брати участь у процесі реабілітації.

Організаційна модель реабілітації «Мультидисциплінарна бригада» дає можливість одночасно вирішувати різні

завдання комплексної реабілітації хворих з наслідками травм хребта, що ставляться перед фахівцями, які входять до складу МДБ та приймають участь у реабілітаційному процесі.

Література:

1. Дроздова И.В. Психологические аспекты реабилитации больных // Международный медицинский журнал, 2002. – №4. – С. 50-52.
2. Киричек С.И. Травматология и ортопедия / С.И. Киричек. – Минск: БГМУ, 2002. – 131 с.
3. Науково-практична конференція 3-й Всеукраїнський форум нейрореабілітації та медико-соціальної експертизи: матеріали форуму (Дніпро, 02-04 квітня 2015 р.) / Академія митної служби України. – Дніпропетровськ, 2015. – 78 с.
4. Полищук Н.Е. Повреждения позвоночника и спинного мозга / Н.Е. Полищук, Н.А. Корж, В.Я. Фищенко. – Киев.: Книга плюс, 2001 – 388 с.
5. Юмашев Г.С. Оперативная травматология и реабилитация больных с повреждением опорно-двигательного аппарата / Г.С. Юмашев, В.А. Епифанов. – М.: Медицина, 1983. – 383с.

Інформація про авторів:

Федяй Ірина Олександрівна, викладач кафедри фізичної реабілітації і рекреації
Харківська державна академія фізичної культури
Федяй Олександр Олександрович, фізичний реабілітолог, молодший науковий співробітник